

Halina Murawska

Społeczność lokalna a samorząd terytorialny : sprawozdanie z sesji

Komunikaty Mazursko-Warmińskie nr 1, 125-126

1993

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Halina Murawska

Spoleczność lokalna a samorząd terytorialny Sprawozdanie z sesji

4 marca 1992 r. w Ośrodku Badań Naukowych im. W. Kętrzyńskiego odbyła się sesja pt. „Spoleczność lokalna a samorząd terytorialny”. Wyniki swoich badań przedstawili pracownicy naukowcy z Olsztyna (Ośrodek Badań Naukowych i Akademia Rolniczo-Techniczna) i Łodzi (Uniwersytet Łódzki, Katedra Socjologii Wsi i Miasta); w sesji uczestniczyli także reprezentanci władz lokalnych z Gdańska, Elbląga i Olsztyna.

Przetawiona została kondycja samorządów terytorialnych miejskich i wiejskich na tle ogólnej sytuacji państwa. W obecnym, nowym układzie polityczno-społecznym, w jakim znalazła się Polska, przed samorządami terytorialnymi stało realizowanie potrzeb lokalnych w innych niż dotąd warunkach. Samorząd terytorialny jest obecnie jednym z podstawowych elementów struktury państwowej, który decydować będzie, w jakich warunkach żyć będziemy w kraju wszyscy, wiele bowiem zależy od rozwiązywania przez samorzady terytorialne lokalnych problemów. Posiłkując się swoimi badaniami, referenci skupili się na najistotniejszych społecznie i gospodarczo zjawiskach, jakie obecnie mają miejsce w tzw. Polsce gminnej.

Referaty dotyczyły więc polityki agrarnej na wsi (dr Andrzej Pilichowski — Łódź), regionalnej polityki rolnej w rozwoju obszarów wiejskich (prof. hr. hab. Eugeniusz Niedzielski i doc. dr. hab. Maria Dębniewska — ART Olsztyn), roli samorządu w regionalnym rozwoju wsi i rolnictwa (ci sami autorzy), powiązań przekształceń systemowych gospodarki narodowej i reformy samorządu terytorialnego (prof. dr. hab. Gustaw Dębniewski — ART Olsztyn). Omówiono też istniejący obecnie prawny model gminy wiejskiej (dr Romuald Waśniewski — ART). Przypomniano także tradycje samorządności terytorialnej w Polsce, a to w celu wyciągnięcia wniosków płynących stąd dla obecnych samorządów będących w fazie formowania programów, jak też i działań perspektywicznych (dr Halina Murawska — OBN Olsztyn). Badając kondycję samorządów lokalnych na początku 1992 r., stwierdzono, iż nastroje, jakie panują w samorządach, są wynikiem bezradności radnych wobec ogromu spraw, jakie stanęły przed samorządami, i wobec braku środków do zaspokojenia lokalnych potrzeb, a ponadto słabej jeszcze współpracy z administracją państwową.

Dużo miejsca poświęcono dyskusji nad uwagami zawartymi w wypowiedziach referentów, jak też nad koncepcjami iansowanymi przez Urząd Rady Ministrów, gdzie rozpatrywane są różne modele podziału regionalnego kraju. Dyskusję rozpoczął Jan Husarski (przedstawiciel Sejmiku Wojewódzkiego), zajął się różnymi opcjami podziału kraju, wskazał, iż nowa, projektowana regionalizacja powinna się opierać na doświadczeniach innych krajów, zwłaszcza tych o podobnych uwarunkowaniach, jak również brać pod uwagę korelacje z nowo powstającymi państwami za naszą wschodnią granicą. Ponadto J. Husarski podkreślił, iż urzędy centralne powinny zajmować się ustawodaw-

stwem, ogólnym systemem podatkowym i bezpieczeństwem państwa, gminy zaś sprawami szczegółowymi.

Inż. arch. Dominik Konopka (ART — Olsztyn) w dyskusji podjął próbę sprecyzowania samego pojęcia regionu, jest to bowiem — zdaniem referenta — podstawa do podejmowania wszelkich działań lokalnych. Mgr Jacek Bocheński (Urząd Wojewódzki w Elblągu) i Małgorzata Glondys (Sejmik Wojewódzki w Gdańsku) w swoich wypowiedziach zwrócili uwagę na to, że samorządy mogą dobrze funkcjonować przy sprawnym i spójnym systemie prawnym i połączeniach komunikacyjnych między miejscowościami w regionie.

Dużo emocji wzbudziła wypowiedź mgr. Mariana Świetlika dotycząca elit władzy, które jego zdaniem ewoluują obecnie w niewłaściwym kierunku, a wobec braku spójnego prawodawstwa wyraził on obawę o podstawy demokracji w Polsce w ogóle. Jako przykład podał PGR-y, które mimo że podążyły za ogólnymi przemianami w kraju, to jednak nie zostały dla nich przygotowane odpowiednie akty prawne i „obecnie widać efekty”. Głos M. Świetlika poparł dr Romuald Waśniewski, który stwierdził, iż istotnie elity władzy nie zawsze, co pokazują dwa ostatnie lata, dokonały odpowiednich wyborów personalnych i nie stworzyły klarownych podstaw prawnych, co zostało wykorzystane przez różne kliki i grupy interesu.

Uzupełniając głosy dwóch przedmówców na temat elit władzy, dr Paweł Starosta (UŁ — Łódź) stwierdził, iż istotnie w naszym kraju problem elit jest zauważalny najjaskrawiej w wymiarze politycznym, a ta droga w naszych warunkach jest utopią i prowadzi do pogłębiającego się chaosu gospodarczego, a tymczasem społeczeństwo nie rozumie jeszcze propozycji elit co do kierunku zmian wyprowadzających kraj z kryzysu. Kontynuując mówca stwierdził, że różne państwa, dążące do zmian demokratycznych, przyjęły różne rozwiązania, a mianowicie przez rozbudowę więzi międzyludzkich i międzyinstytucjonalnych, a także na płaszczyźnie gospodarczej. W naszych warunkach demokratycznych przemiany mogą zmierzać jedynie do poprawnych rozwiązań poprzez rozwój gospodarczy kraju, jest to jedyny właściwy kierunek szanujący przy tym działania samorządów lokalnych i wypracowujący dla nich spójne prawodawstwo — korygujący na bieżąco błędy. Sprawnie działające samorządy oparte na klarownym systemie prawnym i właściwym podziale kompetencji w samorządach z biegiem czasu spowodują aktywizację większych grup społecznych, jakkolwiek jest to proces długi.

Podsumowania sesji dokonał dr Andrzej Pilichowski, stwierdzając, że Polska, a tym samym i wszyscy jej obywatele, stanęli po raz kolejny przed problemem nie rozwiązanych od dziesiątków lat kwestii. Być może, że ta kolejna próba, jakkolwiek pełna trudności, może stać się szansą dla lokalnych społeczności, wykorzystają ją zapewne niektóre regiony właściwie, zaś te, które się nie sprawdzą, będą narażone na ogromne zagrożenia ekonomiczne. A. Pilichowski ocenił sesję jako interesującą tematycznie, wieloaspektową, otwartą na podejmowanie przez ekspertów rozwiązań śmiałych, kompetentnych i konstruktywnych.